

Světová ekonomika

Hlavní mezinárodní finanční instituce



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Název projektu: Inovace magisterského studijního programu Fakulty ekonomiky a managementu

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/2.2.00/28.0326

Mezinárodní měnový fond (MMF)

Světová Banka (SB)

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

Světová obchodní organizace (WTO)

Ekonomický vývoj jednotlivých zemí světa byl velmi rozmanitý a ovlivňován mnohými okolnostmi.

Negativní vliv na tento vývoj a zároveň rozvoj dílčích ekonomik měly válečné konflikty a odstranění jejich stop nebylo krátkodobou záležitostí.

Ekonomiky se stávaly čím dál více propojené a závislé jedna na druhé, což s sebou neslo také jisté riziko.

Výsledkem byla Velká hospodářská deprese ve 30. letech, způsobena krachem akcí na newyorské burze.

V této době se zrodila myšlenka potřeby založení instituce, nadnárodní instituce, díky níž by se mohlo podobným záležitostem v budoucnu předejít.

Postupem času vzniklo několik mezinárodních finančních institucí:

Mezinárodní měnový fond (MMF), Světová Banka (SB), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Světová obchodní organizace (WTO).

Mezinárodní měnový fond (IMF, z angl. International Monetary Fund) je organizace složená ze 188 zemí.

Její snahou je podporovat globální měnovou spolupráci, zajistit finanční stabilitu, usnadnit mezinárodní obchod, podporovat vysokou zaměstnanost, udržitelný hospodářský růst a snižovat chudobu ve světě.

Sídlem byl určen Washington D.C.

Organizace zaměstnává více než 2700 lidí z více než 140 zemí, z nichž přes 1500 tvoří ekonomové.

Česká republika se stala členem 1. 1. 1993.

Více informací k členským zemím viz:
<http://www.imf.org/external/country/index.htm>

Vznik MMF byl zejména reakcí na velkou depresi ve 30. letech.

Došlo k zániku „Zlaté měnové soustavy“, zanikly pevné měnové kurzy.

Země se pokusily bojovat proti této depresi zvyšováním bariér zahraničního obchodu a devalvací měn k podpoření domácího trhu.

Prudce klesal světový obchod, zaměstnanost i životní úroveň a ekonomiky se vzájemně izolovaly.

Tento dlouhodobě neudržitelný stav vedl k myšlence založení nové mezinárodní instituce, která by dohlížela nad mezinárodní měnovou spoluprací, a byla schopna čelit podobným situacím, jakou byla právě deprese ve 30. letech.

V červenci roku **1944** se sešli zástupci 45 zemí ve městě **Breton Woods**, ve státě New Hampshire, a položili rámec nové organizaci, která by byla schopná zabránit opakování hospodářské krize.

MMF byl založen **22. července 1944** schválením tzv. **Článků dohody** (Articles of Agreement).

Spolu s MMF vznikla také druhá instituce – **Světová banka**.

Formální existence MMF byla zpečetěna **datem 27. prosince 1945**, kdy 29 členských států podepsalo jeho Články dohody, a tento dokument vstoupil v platnost.

Přičemž první finanční operace byly zahájeny 1. března 1947.

Více viz <http://www.imf.org/external/about/history.htm>

Cíle MMF

jsou definovány v Článcích dohody.

MMF se zavázal:

- **podporovat mezinárodní měnovou spolupráci** prostřednictvím stálé instituce, která poskytuje nástroj pro konzultaci a spolupráci týkající se mezinárodních problémů;
- **usnadňovat rozšiřování a vyvážený růst mezinárodního obchodu** a přispívat k podpoře a udržování vysoké úrovně zaměstnanosti a reálných příjmů;
- **podporovat stabilitu směnných kurzů**, udržovat řádná devizová ujednání mezi členy, aby se předešlo konkurenčnímu znehodnocování měny;

International Monetary Fund [online]. 2013 [cit. 2013-12-15].

Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/about/ourwork.htm>

Cíle MMF

- pomáhat při vytváření **mnohostranných platebních systémů** pro běžné transakce mezi členy a odstraňovat devizová omezení, která brání rozvoji světového obchodu;
- učinit své zdroje dočasně dostupné členům majícím **potíže s platební bilancí**;
- **zkrátit trvání a zmírnit stupeň nerovnováhy** v mezinárodních platebních bilancích členů.

International Monetary Fund [online]. 2013 [cit. 2013-12-15].
Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/about/ourwork.htm>

Oblasti zájmu MMF

Základním posláním MMF je zajištění stability mezinárodního měnového systému. Činí tak třemi způsoby:

- Technická asistence – Technical assistance
- Finanční asistence – Financial assistance
- Dohled nad mezinárodním měnovým systémem – Surveillance

Světová banka (WB)

Světová banka (anglicky World Bank, zkratka **WB**) je označení pro sdružení dvou specializovaných organizací Organizace spojených národů (OSN), které zajišťují finanční a technickou pomoc rozvíjejícím se zemím.

Jejím cílem je snížit chudobu a zlepšit životní podmínky na celém světě.



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vznik Světové banky

Dohoda o založení Světové banky byla podepsána na mezinárodní konferenci konané v červenci roku **1944** v **Bretton-Woods** (New Hampshire, USA).

Banka zahájila svoji činnost 25. června **1946** ve **Washingtonu**, kde je její sídlo.

Z původních 38 členských zemí se počet členů postupně zvýšil na 188.

Skupina Světové banky - WBG

Světová banka představuje skupinu, kterou tvoří pět institucí:

- **Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj** (International Bank for Reconstruction and Development - **IBRD**)
- **Mezinárodní rozvojová asociace** (International Development Association – **IDA**)
- **Mezinárodní finanční korporace** (International Financial Corporation – **IFC**) **Agentura pro mnohostranné investiční záruky** (Multilateral Investment Guarantee Agency – **MIGA**)
- **Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů** (International Centre for Settlement of Investment Disputes – **ICSID**).

Cíle Světové banky

Podle **původních záměrů** se banka měla podílet na **financování poválečné obnovy** ekonomik členských zemí.

Později se těžiště činnosti banky přesunulo do oblasti **financování strukturálních a rozvojových programů** hlavně v rozvojových zemích.

Politika a činnost banky je upravena **články Dohody**. Podle nich mezi **hlavní cíle** banky patří:

- přispívat k hospodářskému rozvoji ekonomicky slabších členských zemí podporou produktivních investic,
- podpora rozvoje výrobních zdrojů za účelem růstu světového obchodu a životní úrovně nejširší populace
- koordinace poskytování půjček tak, aby byla zajištěna priorita nejnaléhavějších projektů.

Spolupráce MMF a SB

Tyto dvě organizace pravidelně spolupracují na mnoha úrovních s cílem pomoci členským zemím.

V roce 1989 byly podmínky pro jejich spolupráci stanovené **Úmluvou**, jedná se o spolupráci v sedmi základních rovinách:



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- „High level“ koordinace
- Management konzultace
- Spolupráce zaměstnanců
- Snižování zadlužení
- Snižování chudoby
- Sledování pokroku v rozvojových cílech tisíciletí
- Hodnocení finanční stability

International Monetary Fund [online]. 2013 [cit. 2013-12-16]. The IMF and the World Bank.
Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/imfwb.htm>.

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

je mezivládní organizací, která **poskytuje rady a doporučení** členským a spolupracujícím státům.

Oblast, kterou se OECD zabývá, je velice široká a zahrnuje většinu činností ekonomické, politické a sociální sféry.

Cílem organizace je podporovat spolupráci mezi jednotlivými státy a napomoci tak k jejich ekonomickému rozvoji a plnění dalších ekonomických cílů, jako jsou například snížení nezaměstnanosti nebo cenová stabilita.

Organizace **disponuje velkou řadou poznatků, dat, analýz a statistik** a poskytuje tak jednotlivým státům řadu užitečných informací.

OECD [online]. About OECD 2013 [cit. 2013-12-12]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/>



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Historie

Vznik v roce **1961** (zakládající dokument byl podepsán 14. prosince 1960) z tzv. **OEEC (Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci)**.

OEEC byla zřízena k realizaci tzv. **Marshallova plánu**.

(Jednalo se o americké úsilí pomoci poválečné Evropě. Došlo ovšem k odmítnutí tohoto plánu zeměmi východního bloku a plán se tedy nakonec omezil pouze na pomoc západní Evropě.)

Většina ze států západní Evropy později utvořila zakládajících dvacet států OECD.

OECD About OECD [online]. 2013 [cit. 2013-12-12].. Dostupné z :<http://www.oecd.org/about/history/>

Členské státy

V současné době OECD sdružuje 34 členských států.

<http://www.oecd.org/about/membersandpartners/>

Činnost OECD

- podporuje ekonomickou, politickou a sociální spolupráci členských zemí,
- zprostředkovává investice,
- prosazuje liberalizaci mezinárodního obchodu,
- monitoruje změny v životním prostředí, zemědělství, technologiích, školství, zdanění a dalších oblastech,
- Je jednou z nejlepších statistických agentur, která vydává řadu průzkumů a analýz s širokým zaměřením,
- zabývá se bojem proti korupci a úplatkářství

Cíl organizace

OECD přivádí dohromady vlády států prosazujících demokracii a tržní ekonomiku s cílem:

- Podpořit udržitelný ekonomický růst.
- Zvýšit zaměstnanost.
- Zvýšit životní standard.
- Zavést finanční stabilitu.
- Napomáhat ekonomickému růstu ostatních zemí.
- Napomoci rozvoji světového obchodu.

http://www.oecd.org/pages/0,3417,en_36734052_36734103_1_1_1_1_1,00.html>.

Struktura organizace

Hlavními orgány Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj jsou:

- Rada
- Výkonný výbor
- Sekretariát
- Odborné komise.

Světová obchodní organizace (WTO)

Světová obchodní organizace byla založena v roce 1995 jako nástupce **Všeobecné dohody o clech a o obchodu** (General Agrément on Tarriifs and Trade – „**GATT**“), která vznikla roku 1948.

Je jediným mezinárodním orgánem **zabývajícím se pravidly globálního obchodu** mezi státy.

WTO není specializovanou agenturou Spojených národů, má však s OSN uzavřené dohody o spolupráci.

WTO v současné době **sdrhuje 159 členských států** a její sídlo je v Ženevě.

Jejím **hlavním cílem je zvýšení výroby a obchodu se zbožím a službami** v návaznosti na **optimální využití světových zdrojů** v souladu s **cílem trvalého rozvoje a zachování životního prostředí**.

Prostřednictvím WTO tedy **dochází k liberalizaci mezinárodního obchodu**.

Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace (WTO) byla sjednána a podepsána účastnickými státy dne **15. dubna 1994 v Marrakeši** na základě **negociačních jednání**, která proběhla v letech 1986 - 1994 **v rámci tzv. Uruguayského kola** týkajícího se jak liberalizace obchodu se zbožím, tak i vytvoření základního rámce pro liberalizaci služeb, investičních opatření a opatření týkajících se duševních práv.

Tato vyjednávání pomáhají tam, kde se státy setkávají s **překážkami obchodu** a mají zájem je snížit nebo úplně odstranit.

Činnost WTO však nesměřuje pouze k liberalizaci obchodu, za určitých podmínek jeho předpisy zmíněné překážky obchodu spravují – například za účelem **zajištění ochrany spotřebitele nebo předcházení šíření nemocí**.

Hlavní dokumenty WTO

Ze zmiňovaného Uruguayského kola vychází právní texty, které mají podobu asi **šedesáti dohod, příloh, rozhodnutí a porozumění**.

Ve skutečnosti se dohody dělí jednoduše na **šest hlavních částí**:

- deštníková dohoda (dohoda zakládající WTO);
- dohody pro všechny tři hlavní oblasti obchodu, kterými se WTO zabývá (zboží, služby a duševní vlastnictví);
- urovnání sporů;
- revize vládních obchodních politik.

Dohody o dvou největších oblastech – zboží a službách – mají podobnou strukturu, a tři části:

- **Široké dohody:** Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT) – pro zboží, Všeobecná dohoda o obchodu službami (GATS) a Aspekty práv na duševní vlastnictví spojené s obchodem (TRIPS);
- **Zvláštní dohody** a přílohy týkající se zvláštních požadavků v rámci jednotlivých sektorů nebo problematik;
- **Seznamy závazků přijatých jednotlivými** státy, které povolují přístup jednotlivých cizích produktů a poskytovatelů služeb na jejich trh.

World Trade Organisation [online]. 2013 [cit. 2013-12-20]. Understanding the WTO.
Dostupné z WWW: <http://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm>.

Struktura WTO

WTO je **řízeno členskými státy**.

Všechna hlavní rozhodnutí jsou přijímána členy jako celkem, a to buď ministry nebo jejich velvyslanci a náměstky.

Rozhodnutí jsou běžně přijímána **konsensem**.

Přijímání rozhodnutí jednotným konsensem v počtu přes 150 členů není jednoduché, přesto bylo některých důležitých dosaženo.

Často je **navrhováno**, aby byly vytvořeny **menší výkonné orgány**.

World Trade Organisation [online]. 2013 [cit. 2013-12-20]. Understanding the WTO. Dostupné z WWW: <http://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm>.

Nejvyšším orgánem je **Ministerská konference**, která se musí scházet minimálně jednou za dva roky a může přijímat rozhodnutí ve všech oblastech a napříč všemi dohodami

➤ **Druhá úroveň**

- Generální rada,
- Orgán pro urovnávání sporů,
- Orgán pro revizi obchodních politik

➤ **Třetí úroveň**

- Rada pro obchod zbožím
- Rada pro obchod službami
- Rada pro aspekty práv na duševní vlastnictví spojené s obchodem

➤ **Čtvrtá úroveň**

Závěr

Z výše uvedeného stručného popisu čtyř základních finančních mezinárodních institucí je zřejmá snaha jednotlivých států o snahu minimalizovat negativní dopady některých ekonomických jevů na národní ekonomiky.

International Monetary Fund [online]. 2013 [cit. 2013-12-15].
Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/about/ourwork.htm>

World Trade Organisation [online]. 2013 [cit. 2013-12-20]. Understanding the WTO. Dostupné z
WWW:<http://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm>.

International Monetary Fund [online].2013 [cit. 2013-12-16]. The IMF and the World Bank.
Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/imfwb.htm>>.



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ